

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija

**AUKŠTŪJŲ MOKYKLŲ PERSONALO, VYKLANČIO PROJEKTĄ, DARBO UŽMOKESČIO IŠLAIDŲ
FIKSUOTŪJŲ ĮKAINIŲ NUSTATYMO TYRIMO ATASKAITA**
2016 lapkričio mėn 18 d.

TURINYS

Lentelių sąrašas	2
I. ĮVADAS.....	3
II. Tyrimo metodika	4
II.1. Tyrimo prielaidos ir duomenų šaltiniai	4
II.2. „Erasmus plus“ įkainiai ir intelektinių produktų samprata	6
II.3. Priemonių, kurioms planuojamas taikyti fiksuotasis įkainis, analizė	7
II.4. Darbo užmokesčio fiksuotojo įkainio struktūra.....	11
II.5. „Erasmus plus“ projekto komanda ir aukštųjų mokyklų darbuotojų specifika	13
II.6. Aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio analizė ir lyginimas su „Erasmus plus“ įkainiais	15
II.7. Laiko vieneto pasirinkimas.....	20
III. Tyrimo rezultatai	20
IV. Fiksiuotųjų įkainių taikymas.....	21
PRIEDAI	23

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Maksimalių darbo užmokesčio įkainių vidurkiai Lietuvos aukštosiose mokyklose (Eur/d. d.).....	18
2 lentelė. „Erasmus plus“ ir pagal darbo užmokesčio tvarkas apskaičiuotų įkainių palyginimas (Eur/d. d.).....	19
3 lentelė. Aukštųjų mokyklų personalo, vykdančio projektą, darbo užmokesčio išlaidų fiksuotieji įkainiai (Eur/val.)	20

I. ĮVADAS

Tyrimo ataskaitoje nustatomi aukštųjų mokyklų personalo, vykdančio projektą, darbo užmokesčio išlaidų fiksuotieji įkainiai (toliau – fiksuotieji įkainiai).

Šie fiksuotieji įkainiai taikytini, siekiant sumažinti administracinę naštą projektų paraiškas rengiantiems pareiškėjams ir projektų vykdytojams, deklaruojantiems iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamų projektų (toliau – projektas) įgyvendinimo metu patiriamas darbo užmokesčio išlaidas.

Šioje tyrimo ataskaitoje nustatytus fiksuotuosius įkainius ir jų dydžius planuojama taikyti 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ dviejų uždavinių (9.3.1 – „Siekiant geresnės studijų atitikties darbo rinkos ir visuomenės poreikiams, gerinti studijų kokybę ir didinti studijų prieinamumą“ ir 9.3.2 – „Stiprinti aukštojo mokslo stebėseną, išorinį vertinimą ir efektyvų studijų valdymą, siekiant nuolatinio studijų kokybės gerinimo“) penkioms priemonėms (toliau – priemonės):

- „Studijų kokybės gerinimas“ (Nr. 09.3.1-ESFA-K-731);
- „Studijų sistemos tobulinimas“ (Nr. 09.3.1-ESFA-V-732);
- „Studijų prieinamumo didinimas“ (Nr. 09.3.1-ESFA-V-708);
- „Studijų tarptautiškumo didinimas“ (Nr. 09.3.1-ESFA-V-709);
- „Stebėsenos, išorinio vertinimo stiprinimas ir kvalifikacijų pripažinimas“ (Nr. 09.3.2-ESFA-V-710).

Nustatytus fiksuotuosius įkainius pagal poreikį gali taikyti visos institucijos, administruojančios Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšas, kurių administruojamuose projektuose bus numatytos aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidos, atitinkančios šiame tyrime nustatytas sąlygas.

Tyrimą atliko PPMI Group, UAB ekspertai pagal 2015 m. vasario 4 d. PPMI Group, UAB ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos pasirašytą sutartį Nr. S-39.

II. TYRIMO METODIKA

II.1. Tyrimo prielaidos ir duomenų šaltiniai

2007–2013 metų struktūrinės paramos programavimo laikotarpiu daugelio Lietuvos aukštųjų mokyklų teisinis statusas buvo pakeistas iš valstybinių į viešąsias įstaigas. Tai suteikė aukštosios mokykloms daugiau laisvės disponuoti savo turtu, didesnę autonomiją įvairiose administravimo ir valdymo srityse, įskaitant ir darbo užmokesčio tvarkos nustatymą. Iki reformos aukštosios mokyklos darbo užmokesčių skaičiavo pagal Lietuvos Respublikos (LR) darbo kodeksą, LR Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimą Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“, LR Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 30 d. nutarimą Nr. 1195 „Dėl darbuotojų, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, darbo laiko sutrumpinimo tvarkos ir darbuotojų, kuriems nustatytas sutrumpintas darbo laikas, darbo apmokėjimo sąlygų patvirtinimo“, LR švietimo ir mokslo ministro 2013 m. gruodžio 19 d. įsakymą Nr. V-1254 „Dėl švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, LR Vyriausybės 2007 m. balandžio 4 d. nutarimą Nr. 337 „Dėl Mokslo ir studijų institucijų vadovų, jų pavaduotojų, akademinų padalinių vadovų, jų pavaduotojų, mokslinių sekretorių, mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo apmokėjimo sąlygų aprašo patvirtinimo“ (netekęs galios) ir kitus teisės aktus. Pasikeitus universitetų ir kolegijų teisiniam statusui, šios institucijos darbo užmokesčių nustato pagal savo vidaus tvarkos nuostatus.

Kai aukštosios mokyklos įgyvendina projektus, finansuojamus Europos Sąjungos (ES) lėšomis, dėl skirtingų darbo užmokesčio tvarkų padidėja administracinė našta visiems veikėjams, dalyvaujantiems įgyvendinant ir administruojant ES projektus: pareiškėjams – rengiant paraiškas, projektų vykdytojams – deklaruojant darbo užmokesčio išlaidas, įgyvendinančiajai institucijai – gilinantis į skirtingų aukštųjų mokyklų tvarkas, prašant papildomos informacijos, tikrinant darbo užmokesčio pagrindimo ir apmokėjimo įrodymo dokumentus. Aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidų deklaravimas ir tikrinimas – daug išteklių reikalaujantis procesas, todėl ėmus taikyti fiksuotuosius įkainius gerokai supaprastėtų projektų planavimo ir administravimo procesai, sumažėtų klaidų tikimybė.

Vadovaujantis supaprastinimo logika, įtvirtinta Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių 425.2 punkte¹, nustatant fiksuotuosius įkainius turėtų būti vengiama kurti naujus įkainius, jeigu pagal turinį tinkami įkainiai jau yra patvirtinti ir sklandžiai naudojami. Todėl šiame fiksuotųjų įkainių tyrime **siūloma naudoti „Erasmus plus“ programos įkainius**, skirtus apmokėti projektų personalo, kuriančio intelektualinius produktus, darbo užmokesčio išlaidas. „Erasmus plus“ programoje taikoma supaprastinta išlaidų apmokėjimo schema gali būti naudojama šiame tyrime minimų priemonių projektuose, nes ji taikoma panašioms projektams ir panašioms projektų vykdytojams. Toliau tyrime bus pateikiami tai pagrindžiantys argumentai.

Šių fiksuotųjų įkainių tyrimas organizuojamas dviem etapais. Pirmajame etape siekiama pagrįsti „Erasmus plus“ programos fiksuotųjų įkainių naudojimą Lietuvos aukštųjų mokyklų projektuose,

¹ Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių 425.2 punkte teigiama, kad pagal fiksuotuosius įkainius apmokamos išlaidos yra tinkamos finansuoti, jei nustatytos „Lietuvos Respublikos ar ES teisės aktuose ar kituose dokumentuose galiojančia supaprastinto išlaidų apmokėjimo schema, jeigu ji bus taikoma panašioms projektams ir panašioms projektų vykdytojams“.

tolesnėse metodikos dalyse aiškinaama intelektinių produktų sąvoka; atliekama priemonių analizė; aprašoma, kaip buvo nustatyti „Erasmus plus“ įkainiai; išskiriamos darbuotojų grupės, kurioms nustatomas fiksuotasis įkainis. Antrajame etape siekiama palyginti aukštųjų mokyklų darbo užmokestį ir „Erasmus plus“ įkainius, remiantis aktualiomis aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkomis, skaičiuojami skirtingų kolegijų ir universitetų dėstytojų bei mokslo darbuotojų darbo užmokesčio vidutiniai dydžiai. Gauti skaičiavimų duomenys lyginami su „Erasmus plus“ programoje nustatytais darbo užmokesčio įkainiais; nustatomas patraukliausias laiko vienetas, kuriam taikomas fiksuotasis įkainis.

Nustatant aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio fiksuotųjų įkainių dydžius, naudojami toliau išvardijami dokumentai ir duomenų **šaltiniai**.

- Rekomendacijos dėl projektų išlaidų atitikties ES struktūrinių fondų reikalavimams, patvirtintos Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos, Ekonomikos augimo veiksmų programos, Sanglaudos skatinimo veiksmų programos ir 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos valdymo komitetų 2014 m. liepos 4 d. protokolu Nr. 34 (toliau – Rekomendacijos dėl išlaidų atitikties).
- European Commission, „Guidance on Simplified Cost Options“, *Publications Office of the European Union*, Luxembourg, 2014.
- European Commission, „Erasmus+ Programme Guide“, Version 2, 2016 (toliau – „Erasmus plus“ programos vadovas).
- European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, „The use of lump sums, the reimbursements on the basis of unit costs and the flat-rate financing under the Erasmus+ Programme“, C(2013)8550 of 4 December, 2013.
- Europos Parlamento ir Tarybos 2013 m. gruodžio 17 d. reglamentas Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006.
- LR finansų ministerijos 2016 m. sausio 19 d. atlikto Kasmetinių atostogų ir papildomų poilsio dienų išmokų fiksuotųjų normų nustatymo tyrimo ataskaita, kuri skelbiama ES struktūrinių fondų interneto svetainėje <www.esinvesticijos.lt>.
- LR Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 29 d. nutarimas Nr. 1021 „Dėl bazinės mėnesinės algos ir bazinio valandinio atlygio patvirtinimo“.
- LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. gruodžio 12 d. įsakymas Nr. A1-646 „Dėl metinių darbo dienų koeficientų ir metinių vidutinio mėnesio darbo dienų ir valandų skaičių 2015 metais patvirtinimo“.
- LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymas Nr. A1-693 „Dėl metinių darbo dienų koeficientų ir metinių vidutinio mėnesio darbo dienų ir valandų skaičių 2014 metais patvirtinimo“.

- LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. A1-581 „Dėl metinių darbo dienų koeficientų bei metinių vidutinio mėnesio darbo dienų ir valandų skaičių 2013 metais patvirtinimo“.
- LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. gruodžio 19 d. įsakymas Nr. A1-535 „Dėl metinių darbo dienų koeficientų bei metinių vidutinio mėnesio darbo dienų ir valandų skaičių 2012 metais patvirtinimo“.
- LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. gruodžio 27 d. įsakymas Nr. A1-623 „Dėl metinių darbo dienų koeficientų bei metinių vidutinio mėnesio darbo dienų ir valandų skaičių 2011 metais patvirtinimo“.
- Mokslo ir studijų įstatymas, 2009 m. balandžio 30 d., Nr. XI-242.
- Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintos LR finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 (toliau – PAFT).
- LR darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Lietuvos darbo kodeksas, 2002 m. birželio 4 d., Nr. IX-926 (toliau – DK).
- LR ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymas 2000 m. gruodžio 21 d. Nr. IX-110.
- Universitetų ir kolegijų darbo užmokesčio tvarkos nuostatų aprašai (dokumentų sąrašas pateikiamas 1 priede).
- Universitetų ir kolegijų pareigybių kvalifikacinių reikalavimų aprašai (dokumentų sąrašas 2 priede).

II.2. „Erasmus plus“ įkainiai ir intelektinių produktų samprata

„Erasmus plus“ programoje numatyti fiksuotieji įkainiai, skirti apskaičiuoti vienos darbo dienos darbo užmokesčio išlaidas projektuose dirbančioms komandoms, kuriančioms intelektinius produktus. Fiksuotieji įkainiai diferencijuojami pagal keturis projekto pareigų tipus ir keturias valstybių grupes. Taigi iš viso yra nustatyta 16 skirtingų įkainių. Pažymėtina, kad intelektinių produktų įkainiai „Erasmus plus“ programoje naudojami strateginių partnerysčių veiksmui (angl. *Key Action 2 Strategic Partnerships*) skirtam aukštajam mokslui². Tai reiškia, kad „Erasmus plus“ **įkainiai naudojami projektams, kuriuos įgyvendina aukštosios mokyklos** ir jų personalas.

Kaip buvo nustatyti „Erasmus plus“ įkainiai

Šiam tyrimui aktualūs „Erasmus plus“ fiksuotieji įkainiai buvo nustatyti, remiantis dviem skaičiavimais, atliktais pagal Mokymosi visą gyvenimą programos³ projektų, kuriuose buvo kuriami intelektiniai produktai, 2005 ir 2011 metų istorinius duomenis. Skaičiavimų rezultatus

² „Do's and Don'ts for Applicants. Strategic Partnerships for Higher Education in Erasmus+“, Version 1.2, November 2015.

³ Mokymosi visą gyvenimą programa (angl. *Lifelong Learning Programme*) buvo sukurta, siekiant paskatinti žmones įsitraukti į mokymosi veiklas bet kuriame gyvenimo etape ir plėtoti švietimą bei mokymąsi Europoje. Programa buvo įgyvendinama 2007–2013 m., jai buvo skirtas 7 mlrd. Eur biudžetas. Šios programos veiklos tęsiamos „Erasmus plus“ programoje 2014–2020 m., <http://ec.europa.eu/education/tools/llp_en.htm>.

palyginus su kiekvienos valstybės bendruoju vidaus produktu (BVP) vienam gyventojui ir pagal šį rodiklį sugrupavus valstybes, pamatyta, kad gauti darbo užmokesčių dydžiai itin panašūs. Nuspręsta darbuotojų, dirbančių projektuose, įkainius nustatyti, atsižvelgiant į rodiklį – *BVP vienam gyventojui*⁴. „Erasmus plus“ programoje dalyvaujančios šalys pagal minėtą rodiklį yra suskirstytos į keturias grupes ir joms nustatyti dienos darbo užmokesčio įkainiai, suskirsčius personalą į keturis projekto pareigų tipus (žr. 3 priedą). Įkainių nustatymas pagal BVP vienam gyventojui rodiklį ir darbuotojų pareigas projektuose leidžia įkainius maksimaliai priartinti prie realių vidutinių darbo užmokesčių dydžių atitinkamose šalyse.

Intelektinis produktas

Informaciniuose leidiniuose, skirtuose „Erasmus plus“ programos pareiškėjams, intelektinis produktas apibrėžiamas kaip apčiuopiamas projekto veiklos (-ų) įgyvendinimo komandos darbo rezultatas, prisidedantis prie projekto tikslo. Šiam produktui būdinga inovatyvumas, poveikis organizacijos veiklai ir, jeigu įmanoma, platesniam lokaliai, regioniniam ar nacionaliniam kontekstui⁵. Kaip intelektualinio produkto pavyzdžius galima paminėti studijų programą; naują metodologiją ar pedagoginę prieigą; analizę, apklausą, gerosios praktikos vadovą; mokymo medžiagą, vadovėlį ar gaires; tam tikrą studijų, informacijos dalijimosi, bendradarbiavimo platformą, programinę įrangą ir pan.⁶ Intelektiniais produktais negalima vadinti neapčiuopiamų dalykų (tarkime, gebėjimų stiprinimo, nuostatų ar įgūdžių pokyčių), nebent tai yra kompleksinės veiklos dalis, kurioje dėstymas ar mokymas naudojamas kaip produkto išbandymas ir yra intelektualinio produkto rengimo proceso dalis (pvz., studijų programos atnaujinimas ir atnaujintos studijų programos išbandymas). Vadinasi, intelektualiams produktams būdinga: a) apčiuopiamumas; b) inovatyvumas; c) tiesioginė sąsaja su projekto tikslais; d) pažanga ar poveikis organizacijai (ar platesniam kontekstui); ir jie yra e) projekto veiklos (-ų) įgyvendinimo komandos darbo rezultatas.

II.3. Priemonių, kurioms planuojamas taikyti fiksuotasis įkainis, analizė

Šio tyrimo paskirtis yra nustatyti fiksuotąjį įkainį priemonėms, pagal kurias siekiama įgyvendinti veiksmų programos 9.3.1 uždavinį „Siekiant geresnės studijų atitikties darbo rinkos ir visuomenės poreikiams, gerinti studijų kokybę ir didinti studijų prieinamumą“ ir veiksmų programos 9.3.2 uždavinį „Stiprinti aukštojo mokslo stebėseną, išorinį vertinimą ir efektyvų studijų valdymą, siekiant nuolatinio studijų kokybės gerinimo“. Toliau šiuos uždavinius įgyvendinančios priemonių veiklos aptariamos intelektualinių produktų aspektu, t. y. vertinama, ar vykdant veiklas bus kuriami intelektualiniai produktai, atitinkantys ankstesniame skyriuje pateiktą intelektualinių produktų sampratą.

Pagal priemonę „**Studijų kokybės gerinimas**“ (Nr. 09.3.1-ESFA-K-731) remiamos trys veiklų grupės. Pirmoji iš jų yra studijų programų stambinimas, inovatyvių mokymo(si) metodų, nuotolinių studijų, į studentą orientuoto studijų proceso diegimas. Šios veiklos reikšminiai žodžiai minimi tarp intelektualinių produktų pavyzdžių – studijų programos, nauji mokymo metodai. Todėl

⁴ European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, „The use of lump sums, the reimbursements on the basis of unit costs and the flat-rate financing under the Erasmus+ Programme“, C(2013)8550 of 4 December, 2013, Annex VIII.

⁵ „Do's and Don'ts for Applicants. Strategic Partnerships for Higher Education in Erasmus+“, Version 1.2, November 2015, 12.

⁶ Ten pat.

šioje veikloje patirtos darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Antroji veikla yra praktika darbo vietose pagal profesiją, partnerystė su socialiniais partneriais ir jų įtraukimas į studijų praktikų organizavimo tobulinimą bei įgyvendinimą. Aukštosioms mokykloms bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, gali būti išplėtoti tokie apčiuopiami produktai kaip praktikos organizavimo gairės, praktikos vietos parinkimo metodika, gerosios patirties vadovas. Todėl šioje veikloje patirtos darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Trečioji priemonės veikla – studentų verslumo ir kūrybiškumo ugdymas; dėstytojų kvalifikacijos tobulinimas ir profesinė tinklaveika. Ši veikla yra ankstesniais metais pradėtos studentų ugdymo reformos tęsia, kuria siekiama ne tik suteikti studentams žinių, bet ir skatinti juos būti verslesniems bei imtis daugiau iniciatyvos, kuriant darbo vietas sau ir kitiems. Šiuose projektuose iš esmės bus siekiama pokyčių aukštųjų mokyklų lygmeniu, nes dėstytojai turi keisti savo požiūrį į dėstomus dalykus, integruoti naujus modelius į dėstomas programas ir pan. Taigi ilgalaikėje perspektyvoje šios veiklų grupės projektai sukuria prielaidas pokyčiams visuomenėje, nes išugdžius daugiau verslesnių ir kūrybiškesnių studentų sukuriama geresnė prielaida ekonomikai augti ir šalies lygmeniu sprendžiamos socialinės problemos. Todėl šioje veikloje patirtos darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Pagal priemonę **„Studijų sistemos tobulinimas“** (Nr. 09.3.1-ESFA-V-732) remiamos keturios veiklų grupės. Pirma veikla – studijas reglamentuojančių aprašų rengimas sistemaiškai įtraukiant socialinius partnerius į turinio formavimą, metodinė pagalba aukštosioms mokykloms, rengiančioms į studijų rezultatus orientuotas studijų programas ir modulius. Studijų aprašų rengimas, programų ir modulių turinio formavimas yra intelektualiniai produktai, kuriems būdinga apčiuopiamumas, inovatyvumas ir poveikis aukštajai mokyklai. Taigi šioje veikloje patirtos darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Antroji numatoma veikla yra tęstinių pedagoginių studijų modernizavimas ir pedagogų rengimo kokybės pagal laipsnio nesuteikiančias studijų programas gerinimas. Šia veikla pabrėžiamas studijų programų atnaujinimas ir kokybės gerinimas turėtų padėti pasiekti apčiuopiamus rezultatus, sukurti produktai turėtų būti inovatyvūs ir daryti poveikį institucijai. Todėl šioje veikloje patirtos darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Trečiąją veiklų grupę sudaro studentų karjeros planavimas ir ugdymas karjerai; karjeros centrų palaikymas, plėtojimas ir karjeros paslaugų integravimas į studentų praktikos organizavimo sistemą. Studentų karjeros planavimo ir karjeros centrų palaikymo veiklomis bus siekiama ankstesniais metais pradėtų reformų tikslų, t. y. suteikti studentams kokybiškas karjeros planavimo paslaugas. Tikėtina, kad šiose veiklose bus ir toliau kuriamos naujos, inovatyvios paslaugos studentams ir šios paslaugos gali būti laikomos intelektualiais produktais. Joms būdinga ir inovatyvumas, ir poveikis aukštajai mokyklai, o ilgalaikėje perspektyvoje – prisidėjimas prie Lietuvos užimtumo rodiklių pokyčių. Karjeros paslaugų integravimo į studentų praktikų organizavimo sistemą veiklų rezultatai taip pat galėtų būti laikomi intelektualiais produktais, nes ši veikla yra iš esmės nauja ir aukštosiose mokyklose iki šiol netaikyta praktika. Vadinas, įgyvendinant šiuos projektus, būtų sukuriama tokie produktai kaip metodikos, gairės, aprašai ir

pan. Todėl šioje trečiojoje veiklų grupėje patirtos darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Kitą šios priemonės veiklą sudaro prieigos prie tarptautinių studijoms reikalingų duomenų bazių, registru, interneto, atvirųjų mokymosi išteklių plėtra; virtualių mokymosi aplinkų užtikrinimas ir plėtojimas. Akivaizdu, kad didžioji dalis lėšų šiuose projektuose bus skiriama duomenų bazių prenumeratos mokesčiams. Tačiau, vykdant veiklas, gali kilti poreikis kataloguoti duomenų bases, integruoti jas į esamas mokymosi aplinkas ir panašioms veikloms. Todėl gali būti įdarbinamas aukštųjų mokyklų personalas, turintis atitinkamas kompetencijas. Kadangi prieinamumo prie tarptautinių duomenų bazių didinimas tiesiogiai susijęs su galimybe mokslininkams, studentams, dėstytojams naudotis geresnės kokybės ištekliais, šios veiklų grupės projektų įgyvendinimas prisidės prie galimybės užtikrinti geresnes mokymosi galimybes mokslo bendruomenei. Taigi šioje veikloje patirtos darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Pagal priemonę **„Studijų prieinamumo didinimas“** (Nr. 09.3.1-ESFA-V-708) remiama viena veiklų grupė – socialinės ir finansinės paskatos bei pagalba studentams iš socialiai jautrių, socialinės atskirties, mažai atstovaujамų grupių, t. y. neįgaliems studentams, turintiems specialiųjų poreikių, kurie lemia mokymosi sunkumus. Dėl šios veiklos finansavimo jau yra paskelbtas įsakymas ir numatytas projekto vykdytojas – Valstybinis studijų fondas. Nors kaip partneriai numatytos aukštosios mokyklos, tačiau jų funkcijos projekte apsiriboja dalyvavimu mokymuose ir Valstybinio studijų fondo nupirkto techninės ir programinės įrangos perėmimu bei suteikimu savo studentams naudotis. Kadangi „Erasmus plus“ programoje naudojami fiksuotieji įkainiai skirti tik projektams, kuriuose numatytos aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidos, šiuo tyrimu nustatomi fiksuotieji įkainiai aptariamai veiklai nebūtų taikomi.

Pagal priemonę **„Studijų tarptautiškumo didinimas“** (Nr. 09.3.1-ESFA-V-709) planuojama finansuoti tris veiklų grupes. Pirmoji remiama veiklų grupė yra Lietuvos mokslo ir studijų institucijų ir užsienio šalių lituanistikos (baltistikos) centrų bendradarbiavimas. Nors dauguma veiklų bus susijusi su studentų ir aukštųjų mokyklų personalo mobilumu, tačiau bendradarbiaujant skirtingoms institucijoms gali būti sukurta ir intelektualinių produktų. Tokių produktų pavyzdžiai galėtų būti atnaujintos studijų programos arba atskiri programų moduliai; sukurta ir aprašyta praktiškų skirtinguose centruose organizavimo sistema ir pan. Todėl šioje veikloje patirtos aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Antroji numatoma veiklų grupė – studentų mobilumo skatinimas (studijų pagal „Erasmus+“ programą ir tarptautinių praktikų pagal „Erasmus plus“ programą ir lituanistinėse mokyklose finansavimas) ir jungtinių studijų programų vykdymas (t. y. studentų judumas jungtinių studijų programose). Kaip ir pirmosios veiklų grupės atveju, dauguma veiklų bus nukreipta į studentų ir aukštųjų mokyklų personalo mobilumo skatinimą. Priešingai negu pirmosios veiklų grupės atveju, aukštųjų mokyklų personalas nebus įdarbinamas. Kadangi „Erasmus plus“ programoje naudojami fiksuotieji įkainiai skirti tik projektams, kuriuose numatytos aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidos, šiuo tyrimu nustatomi fiksuotieji įkainiai aptariamai veiklai nebūtų taikomi.

Trečioji priemonės veikla yra Lietuvos aukštųjų mokyklų (tarptautinio) žinomumo ir prestižo didinimas, studijų Lietuvoje populiarinimas. Pagrindinės projektų veiklos bus pasirengimas ir dalyvavimas įvairiose su aukštuoju mokslu susijusiose parodose. Norint sėkmingai pristatyti

mūsų aukštojo mokslo teikiamas galimybes Lietuvoje ir užsienio šalyse, svarbu, kad į projekto veiklą įgyvendinimą, aukštųjų mokyklų (siūlomų studijų programų) pristatymų rengimą būtų įtrauktas akademinis aukštųjų mokyklų personalas. Šie žmonės gali geriausiai atskleisti atitinkamų studijų programų privalumus, sudominti potencialius studentus Lietuvoje ir užsienio šalyse. Todėl sėkmingas projektų įgyvendinimas bus tiesiogiai susijęs su naujų pristatymo būdų paieška – ir pagal turinį, ir pagal formą. Aptariami aukštųjų mokyklų arba Lietuvos aukštojo mokslo pristatymai atitinka intelektualinio produkto sampratą, todėl šioje veikloje patirtos aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Priemone **„Stebėsenos, išorinio vertinimo stiprinimas ir kvalifikacijų pripažinimas“** (Nr. 09.3.2-ESFA-V-710) siekiama įgyvendinti 9.3.2 uždavinį „Stiprinti aukštojo mokslo stebėseną, išorinį vertinimą ir efektyvų studijų valdymą, siekiant nuolatinio studijų kokybės gerinimo“. Pagal šią priemonę planuojama finansuoti šešias veiklų grupes.

Pirmoji veikla yra išorinio vertinimo (studijų programų ir institucinio), aukštųjų mokyklų įsivertinimo ir akreditacijos sistemų stiprinimas, socialinių dalininkų įsitraukimas į studijų kokybės gerinimo procesus. Dėl šios veiklos finansavimo jau yra paskelbtas įsakymas ir numatytas projekto vykdytojas – Studijų kokybės vertinimo centras. Partnerių nenumatyta. Kadangi „Erasmus plus“ programoje naudojami fiksuotieji įkainiai skirti tik projektams, kuriuose numatytos aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidos, šiuo tyrimu nustatomi fiksuotieji įkainiai aptariamai veiklai nebūtų taikomi.

Antroji veikla – užsienyje įgytų kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, akademinio pripažinimo sistemos plėtojimas. Dėl šios veiklos finansavimo jau yra paskelbtas įsakymas ir numatytas projekto vykdytojas – Studijų kokybės vertinimo centras. Partnerių nenumatyta. Kadangi „Erasmus plus“ programoje naudojami fiksuotieji įkainiai skirti tik projektams, kuriuose numatytos aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidos, šiuo tyrimu nustatomi fiksuotieji įkainiai aptariamai veiklai nebūtų taikomi.

Trečioji remiama veikla yra priėmimo į aukštąsias mokyklas sistemos palaikymas ir tobulinimas. Dėl šios veiklos finansavimo jau yra paskelbtas įsakymas ir numatytas projekto vykdytojas – Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija (bendrajam priėmimui organizuoti). Partnerių nenumatyta. Kadangi „Erasmus plus“ programoje naudojami fiksuotieji įkainiai skirti tik projektams, kuriuose numatytos aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidos, šiuo tyrimu nustatomi fiksuotieji įkainiai aptariamai veiklai negali būti taikomi.

Ketvirtąją veiklą planuojama remti įrodymais ir pasiekimais grįsto valdymo ir vadybos diegimą (įrodymais grįstas sprendimų priėmimas, trūkumų ir tendencijų nustatymas, pažangos stebėseną), aukštojo mokslo vertinimą ir stebėseną. Pagal patvirtintą Projektų finansavimo sąlygų aprašą galimas pareiškėjas yra biudžetinė įstaiga Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras. Partnerių nenumatoma. Kadangi „Erasmus plus“ programoje naudojami fiksuotieji įkainiai skirti tik projektams, kuriuose numatytos aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidos, šiuo tyrimu nustatomi fiksuotieji įkainiai aptariamai veiklai nebūtų taikomi.

Pagal penktąją veiklą numatoma finansuoti neformaliai įgytų kvalifikacijų pripažinimą, t. y. parengti ir įgyvendinti neformaliojo švietimo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų formalizavimo aukštosiose mokyklose sistemą. Kadangi sistemos kūrimas yra kompleksinė veikla, kurios rezultatai gali būti apčiuopiami, pavyzdžiui, būtų parengtas sistemos aprašas, gairės

ar kita forma aprašyta sistema, veiklos rezultatai galėtų būti laikomi intelektiniais produktais. Todėl įgyvendinant šią veiklą patirtos darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Šeštąja veikla siekiama remti studijų ir aukštosios mokyklos valdymo, administravimo, studijų proceso organizavimą, švietimo pagalbos tobulinimą ir tam skirtų elektroninių priemonių taikymą. Projektų veiklomis bus siekiama sisteminių pokyčių, taip pat bus sukuriama apčiuopiamų produktų, pavyzdžiui, metodikų, gairių ir pan. Todėl įgyvendinant šią veiklą patirtos darbo užmokesčio išlaidos galėtų būti apmokamos taikant „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

Intervencijų analizė rodo, kad visų priemonių veiklos yra nukreiptos į aukštojo mokslo pažangą ir modernizavimą. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu daug dėmesio bus skiriama studijų kokybei ir sistemai tobulinti: įtraukiant socialinius partnerius bus tobulinamas studijų turinys, teikiama metodinė pagalba aukštosioms mokykloms, rengiamos į rezultatus orientuotos studijų programos, moduliai. Tikėtina, kad studijos labiau atitiks darbo rinkos poreikius, studentai įgaus daugiau praktinių įgūdžių, jiems bus suteikta daugiau su karjera susijusių paslaugų. Labai svarbu į šias veiklas įtraukti aukštųjų mokyklų labiausiai patyrusių ir kompetentingiausių personalą. Todėl nekyla abejonių, kad visų analizuotų priemonių projektuose, kuriuose numatytos aukštųjų mokyklų personalo darbo užmokesčio išlaidos, galima taikyti „Erasmus plus“ fiksuotuosius įkainius.

II.4. Darbo užmokesčio fiksuotojo įkainio struktūra

Įvertinus, kaip planuojamų priemonių veiklos atitinka intelektinių produktų sampratą, kitas svarbus žingsnis – palyginti „Erasmus plus“ įkainio sandarą su Lietuvos teisės aktuose numatytais išlaidų tinkamumo rekomendacijomis.

„Erasmus plus“ programos pirmtakės Mokymosi visą gyvenimą programos (angl. *Lifelong Learning Programme*) vadove nurodyta, kad personalo išlaidų įkainį sudaro faktinis atlyginimas, socialinio draudimo mokesčiai ir kitos privalomosios išlaidos, įtrauktos į atlyginimo sistemą⁷. „Erasmus plus“ programoje vienintelė vieta, kurioje kalbama apie mokesčius, yra Dotacijos sutarties bendrųjų sąlygų II.15.3 dalis. Joje teigiama, kad nacionalinė agentūra gali nutraukti sutartį arba dotacijos gavėjų dalyvavimą projekte, „jeigu dotacijos gavėjas neįvykdo savo įsipareigojimų, susijusių su socialinio draudimo įmokų arba mokesčių mokėjimu pagal šalies, kurioje jis yra įsisteigęs arba kurioje projektas yra įgyvendinamas, teisinės nuostatas“. Ši nuostata įpareigoja vykdyti įsipareigojimus ir mokėti socialinio draudimo įmokas bei kitus susijusius mokesčius.

Turint galvoje, kad Mokymosi visą gyvenimą programos veiklos tęsiamos įgyvendinant „Erasmus plus“ programą, kad įtvirtintos nuostatos dėl įkainio struktūros nebuvo atšauktos papildomais dokumentais ir kad „Erasmus plus“ įkainiai nustatyti pagal Mokymosi visą gyvenimą programos projektų išlaidų istorinius duomenis, galima apibendrinti, jog abiejų programų darbo užmokesčio įkainio struktūrą sudaro faktinis atlyginimas, socialinio draudimo mokesčiai ir kiti su darbo užmokesčiu susiję mokesčiai.

Pagal Rekomendacijų dėl išlaidų atitikties 140 punktą įpareigojama vadovautis darbo užmokesčio samprata, kurią reglamentuoja DK 186 straipsnis:

⁷ Europos Komisija, „Mokymosi visą gyvenimą programos vadovas“. I dalis. Bendrosios nuostatos, 2013 m., p. 43–44.

„Darbo užmokestis – atlyginimas už darbą, darbuotojo atliekamą pagal darbo sutartį. Darbo užmokestis apima pagrindinį darbo užmokestį ir visus papildomus uždarbius, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokamus darbuotojui už jo atliktą darbą. [...] Darbo užmokestis mokamas pinigais“.

Rekomendacijų dėl išlaidų atitikties 141 punktu nurodoma: „Tinkamos finansuoti projektą vykdančių asmenų darbo užmokesčio išlaidos gali apimti apskaičiuotą darbo užmokestį ir išlaidas su darbo santykiais susijusiems darbdavio įsipareigojimams (socialinio draudimo, privalomojo sveikatos draudimo mokesčius, įmokas garantiniam fondui, darbo užmokestį už kasmetines atostogas projekto vykdymo laikotarpiu, darbo užmokestį už papildomas poilsio dienas asmenims, auginantiems du ar daugiau vaikų iki 12 metų arba neįgalų vaiką iki 18 metų, kompensaciją už nepanaudotas kasmetines atostogas (išskyrus atvejus, kai išlaidos apmokamos supaprastintai), darbdavio mokamą ligos pašalpą už pirmas dvi ligos dienas)“.

Remiantis Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių 418 punktu ir Rekomendacijų dėl išlaidų atitikties 147 punktu, darbo užmokesčio fiksuotieji įkainiai **negali apimti** išlaidų tikslinėms atostogoms, pašalpoms (išskyrus darbdavio mokamą ligos pašalpą už pirmas dvi ligos dienas), išieitinėms išmokoms, įmokoms į pensijų ir kitus fondus (išskyrus privalomas įmokas ir darbuotojo pasirinkimu mokamą teisės aktuose nustatyto dydžio įmoką papildomai pensijai kaupti, jeigu ji taikoma), darbuotojui darbdavio suteikiamos naudos natūra.

Šiame tyrime nustatomi fiksuotieji įkainiai apima darbuotojo **darbo užmokestį**, taip pat darbdavio mokamas **socialinio draudimo**, privalomojo **sveikatos draudimo įmokas** ir **įmokas į garantinį fondą**. Į fiksuotojo įkainio dydį **įskaičiuojamos ir išlaidos kasmetinėms atostogoms**. Pažymėtina, kad išlaidų kasmetinėms atostogoms įtraukimas savaime yra supaprastinimas, nes deklaruojant darbo užmokestį pagal fiksuotuosius įkainius, nebereikės atskirai deklaruoti atostoginių ar kompensacijų už nepanaudotas atostogas.

Iš visų Rekomendacijų dėl išlaidų atitikties 141 punkte nurodytų tinkamų finansuoti projektą vykdančių asmenų darbo užmokesčio išlaidų į fiksuotąjį įkainį neįtraukta darbdavio mokama išmoka už dvi pirmąsias ligos dienas ir už papildomas poilsio dienas asmenims, auginantiems du ar daugiau vaikų iki 12 metų arba neįgalų vaiką iki 18 metų. Tyrimo vykdymo metu nėra galimybės iš anksto įvertinti ir apskaičiuoti, kiek gali būti tokių atvejų, kai darbuotojai galės pasinaudoti teise į minėtas išmokas.

Remiantis LR ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 14 straipsnio 1 dalimi, ligos pašalpa, kurią moka darbdavys dvi pirmąsias kalendorines nedarbingumo dienas, negali būti mažesnė negu 80 procentų ir ne didesnė kaip 100 procentų pašalpos gavėjo vidutinio darbo užmokesčio, apskaičiuoto LR Vyriausybės nustatyta tvarka. DK 214 straipsniu nustatoma, kad už papildomas poilsio dienas asmenims, auginantiems du ar daugiau vaikų iki 12 metų arba neįgalų vaiką iki 18 metų, mokamas vidutinis darbo užmokestis. Ligos atveju darbdaviui palikta pasirinkimo galimybė, kokio dydžio pašalpą mokėti, tačiau, siekiant sumažinti administracinę naštą ir atsižvelgiant į tai, kad galimi skirtumai tarp 80 procentų ir 100 procentų pašalpos gavėjo vidutinio darbo užmokesčio dydžio nėra esminiai, siūloma visais atvejais traktuoti, kad pašalpa sudaro 100 procentų vidutinio darbo užmokesčio dydžio. Atkreiptinas dėmesys, kad darbuotojų ligos atvejai projektuose yra labai reti, todėl ligos pašalpos sudarys nedidelę dalį darbo

užmokesčio išlaidų. Atsižvelgiant į tai, kad teisės aktais numatyta prievolė darbdaviams⁸ mokėti pašalpas už pirmąsias ligos dienas ir apmokėti už papildomas poilsio dienas asmenims, auginantiems du ar daugiau vaikų iki 12 metų arba neįgalų vaiką iki 18 metų, siūloma pirmąsias dvi ligos dienas ir minėtas papildomas poilsio dienas prilyginti dirbtoms dienoms ir kompensuoti už jas pagal šioje tyrimo ataskaitoje nustatytus fiksuotuosius įkainius.

II.5. „Erasmus plus“ projekto komanda ir aukštųjų mokyklų darbuotojų specifika

Nustatant fiksuotuosius įkainius, svarbu identifikuoti darbuotojų kategorijas, kurioms taikomas skirtingas įkainis. Suprantama, kad ne visų projekto darbuotojų indėlis yra vienodas, todėl darbo užmokestis diferencijuojamas.

„Erasmus plus“ programa išskiria keturis projekto pareigų tipus ir jiems priskiria funkcijas, kurias atlieka atskiri projekto komandos nariai ir nuo kurių priklauso įkainio dydis. Toks projekto pareigų tipų identifikavimas yra alternatyva fiksuotųjų įkainių diferencijavimui pagal asmens pareigas pagrindinėje darbovietėje. Skiriant fiksuotąjį įkainį pagal pareigas projekte, o ne pareigas darbovietėje, supaprastinami projektų vertinimo ir administravimo procesai, sumažinamas pateikiamų dokumentų kiekis ir sumažinamos laiko sąnaudos pareiškėjams, projektų vykdytojams ir administruojančiajai agentūrai.

„Erasmus plus“ programos vadove (p. 289) rašoma, kad vadovas (angl. *manager*) atlieka aukščiausias valdymo veiklas, susijusias su projekto koordinavimu. Pateikiami šiai grupei priskiriamų profesijų pavyzdžiai: įstatymų leidėjas, vyresnysis valstybės tarnautojas, vadovas. Dėstytojai, ekspertai, tyrėjai (angl. *researchers, teachers and trainers*) paprastai atlieka akademinės veiklas, siejamas su mokymo programos plėtojimu, mokymo priemonių ir metodų atnaujinimu, mokymo medžiagos parengimu. Pagal programos vadovą techninis personalas atlieka apskaitos-buhalterijos, vertimo ir kitus pagalbinius darbus. Administracinis personalas, įskaitant biuro ir klientų aptarnavimo darbuotojus, atlieka administracinius sekretoriavimo darbus.

„Erasmus plus“ pareigybės pagal savo esmę sutampa su tarptautinio profesijų klasifikatoriaus (ISCO-08) kategorijomis⁹. Kodu 1 klasifikatoriuje žymimi vadovai (angl. *manager*). Kodu 2 žymimi specialistai (angl. *professionals*) atitinka dėstytojų, ekspertų, tyrėjų kategoriją. Kodu 3 žymimi technikai ir jaunesnieji specialistai (angl. *technicians and associate professionals*); „Erasmus plus“ programos vadove jie vadinami techniniu personalu arba technikais. Kodą 4 klasifikatorius priskiria tarnautojams (angl. *clerical support workers*); jie „Erasmus plus“ programos vadove įvardyti kaip administracijos personalas.

„Erasmus plus“ programos vadove perskaitę vadovo pareigybės apibūdinimą galime susidaryti įspūdį, kad tai yra administracines funkcijas atliekantis projekto koordinatorius, kurio darbo užmokestis Lietuvoje paprastai padengiamas per netiesiogines išlaidas. Tačiau analizuodami profesijų klasifikatorių matome, kad vadovų grupei priskiriami kvalifikuoti specialistai, ne tik išmanantys savo sritį, bet ir vadovaujantys komandai. Remiantis klasifikatoriumi, vadovai nustato veiklos kryptis, formuoja biudžetą ir vykdo jo kontrolę, priima įstatymus, norminius teisės aktus,

⁸ Projekto įgyvendinimo atveju darbdaviu laikomas projekto vykdytojas arba projekto partneris.

⁹ International Labour Organization, „Resolution Concerning Updating the International Standard Classification of Occupations“ Annex „ISCO-08 Structure, Group Titles and Codes“, <<http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/docs/resol08.pdf>>.

vidaus taisyklės ir atlieka jų įgyvendinimo priežiūrą; nustato ir vertina programas, strategijas bei jų įgyvendinimo procedūras, planuoja ir atlieka materialiuųjų išteklių kontrolę; vykdo darbuotojų veiklos stebėseną ir vertinimą, planuoja ir skirsto darbus ar užduotis; atstovauja institucijai, įmonei ar jos organizaciniam vienetai ir kita¹⁰. Šiai grupei priskiriamų profesijų pavyzdžiai: parlamento narys, meras, ministras, ambasadorius, seniūnas, įmonės, įstaigos, organizacijos vadovas, jos struktūrinio padalinio vadovas. Dirbant projekte, kurį įgyvendinant yra kuriami intelektualiniai produktai, taip pat reikalingas vadovaujantis asmuo, priimančias strateginius sprendimus dėl veiklų, jų metu rengiamų produktų turinio. Jis prižiūri kitų komandos narių indėlių ir tikrina jų darbo kokybę, dalijasi savo profesine patirtimi ir žiniomis. Vadovo pareigybę šių fiksuotųjų įkainių kontekste būtų tikslu vadinti **komandos-veiklos vadovu**, o tarp jam priskirtinų funkcijų reikėtų paminėti valdymo veiklas, siejamas su projekto veiklų koordinavimu, atsakomybių paskirstymu, projekto darbuotojų konsultavimu ekspertiniu turinio aspektu, svarbiausių sprendimų priėmimu dėl veiklų turinio.

Pažymėtina, kad „Erasmus plus“ programos vadove pateikiami ypač siauri techninio personalo funkcijų pavyzdžiai – „apskaitos-buhalterijos, vertimo ir kiti pagalbinių darbai“. Pagal profesijų klasifikatorių technikai ir jaunesnieji specialistai apima profesijas, kurių atstovų atliekamos užduotys paprastai yra techninis darbas, susijęs su fizinių mokslų (įskaitant inžineriją ir technologiją), gamtos mokslų (įskaitant medicinos profesijas), socialinių ir humanitarinių mokslų koncepcijų ir metodų tyrimu ir taikymu; įvairių techninių paslaugų, susijusių su prekyba, finansais, administravimu, socialiniu darbu, teikimas ir organizavimas; techninės pagalbos teikimas meno ir pramogų srityse.¹¹ Šiai grupei priskiriamų profesijų pavyzdžiai: braižytojas, prokuroro, advokato ar antstolio padėjėjas, kompiuterių technikas, laborantas, statistikas, matematikas, pardavimo ar pirkimo specialistas, konferencijų ir renginių planuotojas, įdarbinimo agentas ir darbo sutarčių sudarytojas, raštinės darbuotojas ir pan.¹² Dirbant projekte, kurį įgyvendinant yra kuriami intelektualiniai produktai, reikalingi pagalbinių darbuotojai, padedantys ekspertams, renkantis informaciją, rengiantys duomenis, organizuojantys ekspertų susitikimus ir kitaip prisidedantys prie sklandaus intelektualinių užduočių atlikimo.

Likusių dviejų „Erasmus plus“ personalo kategorijų – dėstytojų, ekspertų, tyrėjų ir administracijos personalo – funkcijų apibūdinimai, pateikti „Erasmus plus“ programos vadove, atitinka profesijų klasifikatoriaus svarbiausių funkcijų aprašymus, todėl papildomų komentarų nepateikiama.

Aukštųjų mokyklų personalo priskyrimas „Erasmus plus“ siūlomoms kategorijoms

Prieš lyginant įkainius, svarbu nustatyti, kurios „Erasmus plus“ darbuotojų kategorijos atitinka aukštųjų mokyklų personalo pareigybės. Atsižvelgiant į LR švietimo ir mokslo ministerijos aukštajam mokslui plėtoti skirtų priemonių specifiškumą – diegti inovatyvius mokymo metodus, rengti studijų aprašus, atnaujinanti programas, – pakankamai kompetencijų veikloms vykdyti turi tik dėstantis (profesorius, docentas, lektorius, asistentas) ir akademinis (vyriausiasis mokslo darbuotojas, vyresnysis mokslo darbuotojas, mokslo darbuotojas, jaunesnysis mokslo

¹⁰ „ISCO-08 Group definitions final draft“, 7 p.,
<<http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm>>.

¹¹ „ISCO-08 Group definitions final draft“, 180 p.,
<<http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm>>.

¹² „ISCO-08 Structure“, <<http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm>>.

darbuotojas) personalas. Todėl darbo užmokesčio analizė atliekama tik minėtoms personalo pareigybėms.

Remiantis aukštųjų mokyklų kvalifikaciniais reikalavimais¹³, daugiausia vadovavimo patirties turi profesoriai ir docentai – šias pareigas einantys akademikai privalo vadovauti mokslo projektams, studentų moksliniams darbams, tarp reikalavimų jiems privalu įvykdyti ir po kelis organizacinio darbo atvejus per metus. Todėl profesoriai ir docentai bei atitinkamai vyriausieji ir vyresnieji mokslo darbuotojai būtų kvalifikuoti užimti komandos-veiklos vadovo pareigas. Siekiant palyginti „Erasmus plus“ įkainį su aukštųjų mokyklų pareigybių darbo užmokesčiu, išvedamas vidurkis iš profesoriaus ir docento įkainių.

Remiantis pareigybėms keliamais ekspertinės, mokslinės veiklos reikalavimais, dėstytojo, tyrėjo, eksperto pareigas projekte galėtų eiti docentai ir lektoriai bei atitinkamai vyresnieji mokslo darbuotojai ir mokslo darbuotojai.

Tikėtina, kad kuriant intelektinius produktus bus didelis pagalbinio darbo poreikis – rinkti ir parengti duomenis. Gali būti reikalingas atskiras žmogus, kurio darbas nebūtų siejamas su kasdienėmis administravimo veiklomis, o vien tik su projekto veiklų koordinavimu. Techninių darbuotojų funkcijas siūlytina interpretuoti plačiau negu siūloma „Erasmus plus“ programos vadove. Prie techninių darbų priskirtini visi su veiklų vykdymu susiję darbai, kuriems nereikia specifinės patirties ar žinių ir kurie gali būti atlikti aukščiausio akademinio laipsnio neturinčių darbuotojų, pavyzdžiui, duomenų rinkimas ir parengimas. Minėtas funkcijas galėtų atlikti asistentai ir jaunesnieji mokslo darbuotojai, kiti aukštųjų mokyklų darbuotojai. „Erasmus plus“ techninio darbuotojo įkainis lyginamas su asistento įkainiu.

Pažymėtina, kad, atsižvelgiant į Lietuvoje vykdomų projektų administravimo praktiką, **finansines ir administravimo** veiklas atliekančių darbuotojų atlyginimo išlaidos **padengiamos per netiesioginių išlaidų kategoriją**, apmokant pagal kitą išlaidų supaprastinimo būdą – fiksuotąją projekto išlaidų normą (žr. Rekomendacijų dėl projektų išlaidų atitikties 64 punktą). Todėl „Erasmus plus“ siūlomą **kategoriją „administratoriai“ eliminuojame**.

Vadinasi, siekiant įkainių palyginamumo, komandos-veiklos vadovo kategorijos įkainis lyginamas su profesoriaus ir docento arba atitinkamai vyriausiojo mokslo darbuotojo ir vyresniojo mokslo darbuotojo įkainių vidurkiu; dėstytojų, tyrėjų, ekspertų įkainis – su docento ir lektoriaus arba atitinkamai vyresniojo mokslo darbuotojo ir mokslo darbuotojo įkainių vidurkiu; techninių darbuotojų – su asistento arba jaunesniojo mokslo darbuotojo. Pabrėžtina, kad toks pareigybių suskirstymas atliktas, siekiant palyginti įkainius, o ne apriboti projektų darbuotojų pareigybes pagal laipsnį ir kvalifikaciją. Kitaip tariant, **aukštosios mokyklos gali į tam tikras pareigas projekte paskirti ir kitos kvalifikacijos darbuotojus**.

II.6. Aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio analizė ir lyginimas su „Erasmus plus“ įkainiais

Siekiant pagrįsti „Erasmus plus“ įkainių naudojimą, atliktas Lietuvos aukštųjų mokyklų dėstytojų ir mokslo darbuotojų vidutinių darbo užmokesčio dydžių palyginimas su „Erasmus plus“ programoje nustatytais darbo užmokesčio fiksuotaisiais įkainiais. Šiuo skaičiavimu ir lyginimu

¹³ Aukštųjų mokyklų kvalifikacinių reikalavimų tvarkų sąrašas nurodytas 2 priede.

tikrinome, ar „Erasmus plus“ įkainis nėra nepagrįstai didesnis arba mažesnis negu moka aukštosios mokyklos.

Užklausa dėl duomenų apie darbo užmokestį buvo išsiųsta 43 Lietuvoje veikiančioms aukštosioms mokykloms¹⁴ ir jų padaliniais (žr. sąrašą 4 priede). Aukštosios mokyklos buvo prašomos atsiųsti bendrąsias darbo užmokesčio tvarkas su tarnybinio atlyginimo koeficientais ar įkainiais skirtingoms personalo pareigybėms. Iš jų 27 aukštosios mokyklos atsiuntė tyrimui aktuales duomenis, kurie buvo įtraukti į analizę; 7 atsakė, kad darbo užmokesčius personalui nustato individualiai ir sistemiškų principų netaiko; 2 universitetai atsakė pateikti duomenis; 7 aukštosios mokyklos į užklausą neatsiliepė.

Surinkus duomenis paaiškėjo, kad dauguma aukštųjų mokyklų darbo užmokesčius skaičiuoja pagal tarnybinio atlyginimo koeficientus. Mažesnioji dalis naudoja valandinius ar mėnesinius įkainius skirtingoms personalo kategorijoms. Tiek koeficientai, tiek įkainiai paprastai nurodomi intervalo pavidalu, nustatant minimalias ir maksimalias reikšmes, pavyzdžiui, profesoriui arba vyriausiajam mokslo darbuotojui taikomas tarnybinio atlyginimo koeficientas svyruoja nuo 22,7 iki 40,9 bazinės mėnesinės algos (BMA). Taip pat kai kurioms pozicijoms įkainiai skiriasi pagal darbo patirtį, pavyzdžiui, profesorius iki vienerių metų patirties, iki trejų metų patirties, trejų ir daugiau. Kai kuriose kolegijose docentų atlyginimų koeficientai skiriasi pagal tai, ar jie turi mokslinį laipsnį, ar ne.

Prieš pradėdant skaičiuoti vidutinius dydžius, būtina perskaičiuoti įkainių tipus, nes vienos aukštosios mokyklos skaičiuoja valandinius darbo užmokesčio įkainius, kitos – vienos darbo dienos arba vieno mėnesio įkainius. Skirtingo tipo įkainius ir koeficientus, nurodytus darbo užmokesčio tvarkose, nuspręsta perskaičiuoti į vienos dienos darbo užmokesčio dydžius. Kaip jau minėta šios ataskaitos II.3 dalyje, projektų veiklų įgyvendinimo komandos kurs aukštos pridėtinės vertės intelektinius produktus, nukreiptus į aukštojo mokslo modernizavimą. Dėl šios priežasties ir dėl siekio į projektų komandas įtraukti kuo daugiau patirties ir kompetencijų turinčius specialistus, aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio tvarkose intervalų pavidalu nurodyti įkainiai į skaičiavimą buvo įtraukti didžiausiais taikytiniais koeficientais. Maksimalūs koeficientai buvo naudoti ir atliekant skaičiavimus Darbo užmokesčio fiksuotųjų įkainių dydžių mokslinių tyrimų projektuose nustatymo tyrime¹⁵. Argumentuojama, kad minėtame tyrime bus vykdomi aukšto mokslinio lygio tyrimai. Remiantis aukštųjų mokyklų darbo užmokesčių tvarkomis, paprastai darbuotojams yra skiriami priedai – už skubių, svarbių, darbo krūvį viršijančių, sudėtingų darbų vykdymą, laikinai nesančių darbuotojų funkcijų vykdymą, vadovavimą katedrai, dalyvavimą akademinės veiklos darbo grupėse. Užduotys, kurias numato šios ataskaitos II.3 skyriuje aptartos priemonės, nepatenka tarp darbų, už kurių atlikimą aukštosiose mokyklose papildomai motyvuojama. Taip pat pažymėtina, kad priedų dydis skiriasi tarp aukštųjų mokyklų, o kartais net ir tarp tos pačios aukštosios mokyklos padalinių, todėl nėra galimybės priedus sistemiskai panaudoti skaičiuojant vidutinius maksimalius aukštųjų mokyklų personalo įkainius.

Siekdami palyginti Lietuvos aukštųjų mokyklų įkainius su „Erasmus plus“ programos įkainiais, pagal aukštųjų mokyklų tvarkas apskaičiavome vienos dienos darbo užmokesčio įkainius. Šiam

¹⁴ Aukštosios mokyklos ir jų padaliniai laikomi aukštosiomis mokyklomis, jei organizuoja bendrąjį studentų priėmimą per LAMA BPO.

¹⁵ Darbo užmokesčio fiksuotųjų įkainių dydžių mokslinių tyrimų projektuose nustatymo tyrimas, <http://www.esinvesticijos.lt/docview/?url=/uploads/documents/docs/229_64323e50c938a747c323ac191542cba5.doc>.

skaičiavimui svarbus vidutinis metinis darbo dienų skaičius. Išvedus vidurkį iš 2011–2015 m. metinio darbo dienų skaičiaus, gauta reikšmė 252 (skaičiavimas parodytas 5 priedo 1 lentelėje). Tačiau, siekiant į fiksuotąjį įkainį įtraukti išlaidas, skirtas atostogų dienoms apmokėti, iš šio skaičiaus reikia atimti darbo dienas, praleidžiamas atostogaujant. DK 166.1 straipsnyje teigiama, kad kasmetinė minimali atostogų trukmė yra 28 kalendorinės dienos. Kasmetinių atostogų ir papildomų poilsio dienų išmokų fiksuotųjų normų nustatymo tyrime buvo atliktas kasmetinių kalendorinių atostogų dienų perskaičiavimas į darbo dienų skaičių. Esant 5 darbo dienų savaitei ir taikant metinį darbo dienų koeficientą 0,7, gaunamas 19,6 darbo dienų skaičius.¹⁶ Šį skaičių atėmus iš vidutinio metinio darbo dienų skaičiaus, į formulę įrašomas 232,4 dienos (skaičiavimas parodytas 5 priedo 2 lentelėje).

Laikantis darbo užmokesčio apibrėžimo, nurodyto šios ataskaitos II.4 skyriuje, tarnybinio atlyginimo koeficientus konvertuojant į vienos dienos įkainį naudojama formulė:

$$D. d. \text{ įk.} = (KTA \times BMA + KTA \times BMA \times VSD\text{I} + KTA \times BMA \times GF) \times 12 / 232,4, \text{ kai}$$

KTA – tarnybinio atlyginimo koeficientas, kurį aukštosios mokyklos nustatė skirtingoms pareigybėms;

BMA – LR Vyriausybės patvirtintas bazinės mėnesinės algos dydis (35,5 Eur);

VSDI – darbdavio apskaičiuojamos ir mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos dydis (30,98 proc. arba 0,3098 skaičiavimuose);

GF – darbdavio apskaičiuojamos ir mokamos įmokos į garantinį fondą dydis (0,2 proc. arba 0,002 skaičiavimuose);

12 – mėnesių skaičius metuose;

232,4 – vidutinis metinis darbo dienų skaičius, gautas išvedus vidurkį iš penkerių metų (2011–2015 m.) metinio darbo dienų skaičiaus ir iš jo atėmus dienų skaičių, gautą perskaičiuojant kalendorinių kasmetinių atostogų dienas į darbo dienas (skaičiavimas parodytas 5 priedo 2 lentelėje).

Perskaičiuojant aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio tvarkose nurodytus mėnesinius atlyginimų dydžius į dieninius naudojama formulė:

$$D. d. \text{ įk.} = (MTA + MTA \times VSD\text{I} + MTA \times GF) \times 12 / 232,4, \text{ kai}$$

MTA – mėnesinis tarnybinis atlyginimas (Eur), nurodytas aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio tvarkose;

VSDI – darbdavio apskaičiuojamos ir mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos dydis (30,98 proc. arba 0,3098 skaičiavimuose);

GF – darbdavio apskaičiuojamos ir mokamos įmokos į garantinį fondą dydis (0,2 proc. arba 0,002 skaičiavimuose);

12 – mėnesių skaičius per metus;

232,4 – vidutinis metinis darbo dienų skaičius, gautas išvedus vidurkį iš penkerių metų (2011–2015 m.) metinio darbo dienų skaičiaus ir iš jo atėmus dienų skaičių, gautą perskaičiuojant kalendorinių kasmetinių atostogų dienas į darbo dienas (skaičiavimas parodytas 5 priedo 2 lentelėje).

¹⁶ Kasmetinių atostogų ir papildomų poilsio dienų išmokų fiksuotųjų normų nustatymo tyrimas, 2 lentelė, <http://www.esinvesticijos.lt/docview/?url=/uploads/documents/docs/3692_053a96949f3fd2d7861a18f1edf649c3.doc>.

Taip iš skirtingų aukštųjų mokyklų įkainių tipų buvo suskaičiuoti vienos darbo dienos įkainių maksimalių įkainių vidurkiai keturioms personalo darbuotojų pareigybių poroms – profesoriui ir vyriausiajam mokslo darbuotojui, docentui ir vyresniajam mokslo darbuotojui, lektoriui ir mokslo darbuotojui, asistentui ir jaunesniajam mokslo darbuotojui (žr. 6 priedą).

Atkreiptinas dėmesys, kad dėstytojai ir mokslo darbuotojai yra sujungti į vieną kategoriją, nes peržiūrėjus aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio tvarkas pastebėta, kad tarnybinio atlyginimo koeficientų intervalai nustatomi tokie patys. Minėtoms pareigybėms apskaičiuoti dydžiai matomi 1 lentelėje, o nuoseklus skaičiavimas parodomas 6 priede.

Saugant aukštųjų mokyklų duomenų konfidencialumą, 1 lentelėje ir 6 priede pateikiami nuasmeninti duomenys¹⁷.

1 lentelė. Maksimalių darbo užmokesčio įkainių vidurkiai Lietuvos aukštosiose mokyklose (Eur/d. d.)

Eil. nr.	Aukštoji mokykla	Įkainio tipas	Profesorius / vyriausiasis mokslo darbuotojas	Docentas / vyresnysis mokslo darbuotojas	Lektorius / mokslo darbuotojas	Asistentas / jaunesnysis mokslo darbuotojas
1.	Universitetas	Eur/d. d.	98,35	64,92	57,71	38,47
2.	Universitetas	Eur/d. d.	94,98	73,82	56,27	38,71
3.	Universitetas	Eur/d. d.	94,98	76,47	58,19	40,16
4.	Universitetas	Eur/d. d.	94,98	76,47	58,19	40,16
5.	Universitetas	Eur/d. d.	94,98	76,47	58,19	40,16
6.	Universitetas	Eur/d. d.	100,99	76,95	52,90	33,66
7.	Universitetas	Eur/d. d.	67,33	52,90	44,48	39,68
8.	Universitetas	Eur/d. d.	127,14	109,48	70,62	50,67
9.	Universitetas	Eur/d. d.	123,36	76,02	57,16	49,70
10.	Universitetas	Eur/d. d.	184,00	156,00	140,00	108,00
11.	Universitetas	Eur/d. d.	98,35	76,47	58,19	40,16
12.	Universitetas	Eur/d. d.	98,35	76,47	58,19	40,16
13.	Kolegija	Eur/d. d.	98,35	76,47	58,19	40,16
14.	Kolegija	Eur/d. d.	74,54	60,11	48,09	33,66
15.	Kolegija	Eur/d. d.	98,35	72,38	46,26	36,33
16.	Kolegija	Eur/d. d.	89,45	63,96	52,90	36,07
17.	Kolegija	Eur/d. d.	76,95	66,37	52,90	39,92
18.	Kolegija	Eur/d. d.	76,95	62,52	45,69	33,66
19.	Kolegija	Eur/d. d.	76,13	63,48	50,50	39,12
20.	Kolegija ¹⁸	Eur/d. d.		76,95	69,73	43,28
21.	Kolegija	Eur/d. d.	76,95	76,47	58,19	40,16
22.	Kolegija	Eur/d. d.	94,91	73,79	56,15	38,75
23.	Kolegija ¹⁹	Eur/d. d.		62,52	49,29	39,68
24.	Kolegija ²⁰	Eur/d. d.		51,73	38,73	35,44

¹⁷ Visi duomenys, išskyrus Lietuvos sveikatos mokslų universiteto dokumentus, prieinami tyrimo užsakovui – LR švietimo ir mokslo ministerijai.

¹⁸ Šioje kolegijoje nėra profesoriaus / vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigybės.

¹⁹ Šioje kolegijoje nėra profesoriaus / vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigybės.

²⁰ Šioje kolegijoje nėra profesoriaus / vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigybės.

25.	Kolegija	Eur/d. d.	56,15	56,15	56,15	56,15
26.	Kolegija ²¹	Eur/d. d.	62,78	56,89	37,27	
27.	Kolegija	Eur/d. d.	113,52	106,72	91,52	76,24
Maksimalių įkainių vidurkiai (Eur/d. d.)			94,70	74,78	58,58	44,17
Universitetuose (Eur/d. d.)			106,48	82,70	64,18	46,64
Kolegijose (Eur/d. d.)			82,92	68,43	54,11	42,04

1 lentelėje pateikiame apskaičiuotus maksimalių darbo užmokesčio dieninius įkainius eurais keturioms dėstančio ir akademinio personalo pareigybėms. Skaičiavimo rezultatai rodo, kad vienos darbo dienos profesoriaus ir vyriausiojo mokslo darbuotojo maksimalių įkainių vidurkis yra 94,70 Eur/d. d., docento ir vyresniojo mokslo darbuotojo – 74,78 Eur/d. d., lektoriaus ir mokslo darbuotojo – 58,58 Eur/d. d., asistento ir jaunesniojo mokslo darbuotojo – 44,17 Eur/d. d.

Kadangi **skaičiavimus atlikome siekdami palyginti gautus dydžius su „Erasmus plus“ programos dydžiais, o ne pagal juos nustatyti fiksuotuosius įkainius**, remiamės „Erasmus plus“ programos praktika²² ir lyginame apskaičiuotus maksimalių įkainių vidurkius su programos įkainiais, neskirstydami universitetų ir kolegijų į dvi atskiras imtis su savais įkainiais.

Siekdami palyginti pagal darbo užmokesčio tvarkas apskaičiuotus dydžius su „Erasmus plus“ dieniniais įkainiais projekto pareigų tipams, pareigybių įkainius suskirstome šios ataskaitos II.5 poskyryje aprašytu būdu.

2 lentelė. „Erasmus plus“ ir pagal darbo užmokesčio tvarkas apskaičiuotų įkainių palyginimas (Eur/d. d.)

Eil. nr.	Darbo užmokesčio įkainio tipas	Komandos-veiklos vadovas	Dėstytojas, ekspertas, tyrėjas	Techninis darbuotojas
1.	„Erasmus plus“ dieniniai įkainiai	88	74	55
2.	Dieniniai įkainiai pagal aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio tvarkas	84,74	66,68	44,17

Palyginę apskaičiuotus aukštųjų mokyklų įkainius su „Erasmus plus“ fiksuotaisiais įkainiais, matome, kad komandos-veiklos vadovui „Erasmus plus“ programoje taikytini dieniniai įkainiai yra 3,26 Eur (3,7 proc.) didesni negu vidutiniai maksimalūs dieniniai įkainiai, apskaičiuoti pagal aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio tvarkas. Dėstytojams, ekspertams, tyrėjams „Erasmus plus“ įkainiai didesni 7,32 Eur (9,9 proc.) negu apskaičiuotieji pagal aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio tvarkas. Techniniams darbuotojams „Erasmus plus“ įkainiai didesni 10,83 Eur (19,7 proc.) (žr. 7 priedą). Apibendrinant galima teigti, kad šie įkainiai yra gana panašūs. Skirtumai, turint galvoje, kad lyginami dieniniai įkainiai ir kad į aukštųjų mokyklų personalo vidutinių maksimalių įkainių skaičiavimą neįtraukti priedai, kurie aukštosios mokyklos personalui įprastai priskaičiuojami kiekvieną mėnesį prie bazinio atlyginimo, yra toleruoti. Taigi siūloma „Erasmus plus“ įkainius naudoti kaip fiksuotuosius įkainius, įgyvendinant 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ dviejų uždavinių (9.3.1 – „Siekiant geresnės studijų atitikties darbo rinkos ir visuomenės poreikiams, gerinti

²¹ Šioje kolegijoje nėra asistento / jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigybės.

²² „Erasmus plus“ programoje įkainis neskirstomas pagal aukštosios mokyklos tipą ir visoms aukštosioms mokykloms yra vienodas.

studijų kokybę ir didinti studijų prieinamumą“ ir 9.3.2 – „Stiprinti aukštojo mokslo stebėseną, išorinį vertinimą ir efektyvų studijų valdymą, siekiant nuolatinio studijų kokybės gerinimo“) – priemonių projektus.

II.7. Laiko vieneto pasirinkimas

Darbo užmokesčio fiksuotieji įkainiai gali būti nustatomi vienai darbo dienai, kaip šiuo atveju yra „Erasmus plus“ programoje, taip pat mėnesiui arba vienai darbo valandai. Darbo dienos įkainio taikymą sunkina galimà skirtinga įvairių darbuotojų darbo dienos trukmė ir darbo dienos trukmės sutrumpinimas dienomis prieš valstybines šventes. Taip pat daugelis projekto komandos narių projektuose gali dirbti ne visą darbo dieną, todėl, taikant dieninį įkainį, darbo užmokesčio išlaidų suma turėtų būti perskaičiuojama proporcingai, atsižvelgiant į dirbtą valandų skaičių.

Mėnesinius darbo užmokesčio fiksuotuosius įkainius mokslininkams ir tyrėjams 2012–2014 m. taikė Lietuvos mokslo taryba. Praktika parodė, kad nėra patogu naudoti mėnesinius darbo užmokesčio dydžius. Darbuotojui susirgus ar išėjus kasmetinių atostogų, pagal fiksuotuosius įkainius apmokama darbo užmokesčio suma turi būti perskaičiuojama, atsižvelgiant į konkretaus mėnesio kintamą darbo dienų skaičių.

Valandinis darbo užmokestis yra smulkus įkainis, kurį paprasčiau taikyti projektų vykdytojams deklaruojant faktiškai dirbtų valandų skaičių. Toks įkainis patrauklus, kai reikia samdyti ekspertus trumpoms konsultacijoms. Pažymėtina, kad Lietuvos mokslo taryba 2014 m. spalio 27 d. perėjo nuo mėnesinių prie valandinių fiksuotųjų įkainių, išmokant darbo užmokestį mokslinių tyrimų projektų vykdytojams²³. Taikyti valandinius įkainius rekomenduojama ir Rekomendacijų dėl išlaidų atitikties 166 punkte. Atsižvelgiant į visų laiko vienetų naudojimo privalumus ir trūkumus, valandinis laiko vieneto pasirinkimas yra tinkamiausias aukštųjų mokyklų darbuotojams, įgyvendinantiems projektus.

Siekiant perskaičiuoti „Erasmus plus“ įkainių išraiškas į valandinius įkainius, naudojama formulė $ERASM_{val.} = ERASM_{dien.} / 8$. „Erasmus plus“ dieninis įkainis dalijamas iš aštuonių valandų. Aštuonios valandos pasirinktos kaip universali DK 144 straipsnio 2 punkte nurodyta kasdienė darbo trukmė²⁴. Perskaičiavimas parodytas 8 priede.

III. TYRIMO REZULTATAI

3 lentelė. Aukštųjų mokyklų personalo, vykdančio projektą, darbo užmokesčio išlaidų fiksuotieji įkainiai (Eur/val.)

Projekto pareigų tipas	Atliekamų funkcijų vykdant projektą pavyzdžiai	Fiksuotasis įkainis (Eur/val.)
Komandos-veiklos	Atlieka valdymo veiklas, susijusias su projekto veiklų koordinavimu, atsakomybių paskirstymu, kitų komandos narių	11

²³ Darbo užmokesčio fiksuotųjų įkainių dydžių mokslinių tyrimų projektuose nustatymo tyrimo ataskaita, <http://www.esinvesticijos.lt/docview/?url=/uploads/documents/docs/865_3820241940ad0397b853d1d698284ca3.doc>.

²⁴ Kasdienė darbo laiko trukmė neturi viršyti aštuonių darbo valandų. Išimtis gali nustatyti įstatymai, LR Vyriausybės nutarimai ir kolektyvinės sutartys (LR darbo kodeksas).

vadovas	indėlio priežiūra ir jų darbo kokybės patikra, projekto darbuotojų konsultavimu ekspertiniu turinio aspektu, svarbiausių sprendimų priėmimu dėl veiklų ir produktų turinio.	
Dėstytojas, ekspertas, tyrėjas	Atlieka akademinės veiklas, susijusias su mokymo programų plėtojimu, mokymo priemonių ir metodų atnaujinimu, mokymo medžiagos parengimu; rengia išvadas ir rekomendacijas.	9,25
Techninis darbuotojas	Padeda ekspertams, renka informaciją, rengia duomenis, organizuoja ekspertų susitikimus ir kitaip prisideda prie sklandaus intelektinių užduočių atlikimo.	6,75
Administratorius	Tvarko buhalteriją, rengia dokumentus, renka parašus, informuoja susijusius asmenis, organizuoja susitikimus ir kt.	Apmokama per netiesiogines išlaidas

IV. FIKSUOTŲJŲ ĮKAINIŲ TAIKYMAS

Darbo užmokestis apskaičiuojamas dauginant tam tikro projekto pareigų tipo įkainį iš dirbtų valandų skaičiaus.

Nustatyti fiksuotieji įkainiai apima faktinį atlyginimą, darbdavio įmokas į socialinio draudimo fondą ir į garantinį fondą, taip pat išlaidas kasmetinėms atostogoms. Į fiksuotąjį įkainį neįtraukta darbdavio mokama pašalpa už dvi pirmąsias ligos dienas ir papildomos poilsio dienos asmenims, auginantiems du ar daugiau vaikų iki 12 metų arba neįgalų vaiką iki 18 metų, todėl projekto vykdytojai, deklaruodami išlaidas minėtoms išmokoms, rekomenduojamos pažymos dėl aukštųjų mokyklų personalo, vykdančio projektą, darbo užmokesčio išlaidų apskaičiavimo, taikant fiksuotuosius įkainius, formos (10 priedas) 5 stulpelyje šias dienas turi žymėti kaip faktiškai dirbtas.

Fiksuotieji įkainiai gali būti taikomi **aukštųjų mokyklų personalui**, dirbančiam projektuose, kuriuos įgyvendinant yra kuriami **intelektiniai produktai**.

Nustatyti fiksuotųjų įkainių dydžiai yra maksimalūs. Pareiškėjas, teikdamas paraišką dėl projekto finansavimo, gali nusimatyti mažesnius įkainius.

Nustatyti fiksuotieji įkainiai taikomi nuo tyrimo ataskaitos įsigaliojimo datos, t. y. nuo tos dienos, kai jai pritaria LR finansų ministerija. Šioje tyrimo ataskaitoje nustatyti fiksuotųjų įkainių dydžiai keičiami tyrimo ataskaitą išdėstant nauja redakcija ir įsigalioja nuo naujos redakcijos įsigaliojimo dienos, t. y. nuo tos dienos, kai jai pritaria LR finansų ministerija.

Įkainiai nustatyti, remiantis „Erasmus plus“ dieniniu įkainiu, kurį galima pasitikrinti „Erasmus plus“ programos vadove ([European Commission, „Erasmus+ Programme Guide“, Version 2, 2016](#)). Įkainiai perskaičiuojami, pasikeitus „Erasmus plus“ įkainiams, taikomiems Lietuvai. Paskelbus naujus, pakeistus „Erasmus plus“ dieninius įkainius, juos reikėtų paversti į valandinius įkainius pagal šią formulę: $ERASM_{val.} = ERASM_{dien.} / 8^{25}$

Toliau pateikiamos kelios rekomendacijos dėl aukštųjų mokyklų personalo priskyrimo projekto pareigybėms.

²⁵ Šioje formulėje $ERASM_{dien.}$ – tai atskiros personalo kategorijos įkainis, nurodytas „Erasmus plus“ programos vadovo p. 122. Perskaičiavimas parodytas 8 priede.

- Projektui, kuriame planuojama įgyvendinti vienaarūšes veiklas (pvz., studijų programos atnaujinimas ir jos bandomasis įgyvendinimas), rekomenduojama skirti ne daugiau kaip vieną **komandos-veiklos vadovą**. Jeigu projekto veiklos skiriasi pagal turinį ar sritį, skirtingoms veikloms galima skirti ne daugiau kaip vieną komandos-veiklos vadovą vienai veiklai ar vienaarūšių veiklų grupei. Neatsižvelgiant į tai, pagal kurią priemonę finansuojamas projektas, šią funkciją atliekantis asmuo bus atsakingas už veiklų, susijusių su turiniu, dalį, veiklų paskirstymą projekto komandai, išteklių planavimą, svarbiausių turinio sprendimų priėmimą ir veiklos rezultatų kokybę.
- Daugelyje projektų **dėstytojas, tyrėjas ir ekspertas** būtų pagrindinė veiklas vykdančio personalo kategorija, kuriai priskiriami darbuotojai atliekanti pagrindines intelektines užduotis. Atsižvelgiant į priemonę ir (ar) projekto specifiką, svarbiausios šios personalo kategorijos darbuotojų funkcijos galėtų būti: studijų programų atnaujinimas; dėstymas; strateginių dokumentų rengimas; metodinės ir mokomosios medžiagos rengimas; įvairių su studijų kokybės gerinimu susijusių dokumentų ir tvarkų rengimas; rekomendacijų rengimas. Šis sąrašas nėra baigtinis – rengiant paraiškas gali atsirasti ir kitokių funkcijų poreikis, tačiau jis turi būti tinkamai pagrįstas.
- Kai kuriose priemonėse ir (ar) kai kuriuose projektuose gali atsirasti didelės patirties nereikalaujančių užduočių, kurias galėtų atlikti ne eksperto lygmens darbuotojai, o **techniniai darbuotojai**. Techninių darbuotojų funkcijų pavyzdžiai: pagalba ekspertams; išorės ekspertų, tinkamų socialinių partnerių paieškos; smulkių užduočių atlikimas pagal parengtas gaires; duomenų rinkimas ir apdorojimas; informacijos paieška ir atranka (pvz., statistika, įvairios duomenų bazės, literatūra). Šis funkcijų sąrašas taip pat nėra baigtinis – rengiant paraiškas, projektų įgyvendinimo kryptys taps konkretesnės, todėl gali atsirasti ir kitų pagalbinių funkcijų poreikis. Atkreipiame dėmesį, kad iš techninio personalo kategorijos, kitaip negu nurodoma „Erasmus plus“ vadove, pašaliname finansininkus, kurie Lietuvoje įgyvendinamuose projektuose yra priskiriami administraciniam personalui ir jų išlaidos apmokomos taikant vienodo dydžio normą.

Už tyrimo ataskaitos atnaujinimą yra atsakinga LR švietimo ir mokslo ministerija.

Projekto vykdytojas, teikdamas mokėjimo prašymus išlaidoms, kurioms taikomi fiksuotieji įkainiai, pagrįsti, neteikia išlaidų pagrindimo ir jų apmokėjimo įrodymo dokumentų.

Toliau išvardijami rekomenduojami dokumentai, įrodantys, kad yra pasiektas fiksuotųjų įkainių kiekybinis rezultatas (įgyvendinančiajai institucijai paliekama teisė prašyti papildomų dokumentų, susijusių su darbo užmokesčio priskaitymu ir išmokėjimu):

- suvestinė pažyma dėl aukštųjų mokyklų personalo, vykdančio projektą, darbo užmokesčio išlaidų apskaičiavimo, taikant fiksuotuosius įkainius (tyrimo ataskaitos 10 priedas);
- dokumentai, kuriuose nustatoma asmens darbo projekte funkcijos (pareigybė) ir trukmė (valandos) (pvz., darbo sutarčių kopijos arba jų išrašai);
- įgyvendinant projektą ar atliekant veiklą sukurtas produktas arba rezultatas (pvz., parengta metodika, atnaujinta studijų programa ir pan.).

PRIEDAI

- 1 priedas – Aukštųjų mokyklų dokumentų, kuriais remiantis atlikti darbo užmokesčio skaičiavimai, sąrašas
- 2 priedas – Aukštųjų mokyklų kvalifikacinių reikalavimų tvarkų sąrašas
- 3 priedas – „Erasmus plus“ programos dieniniai įkainiai, skirti darbuotojams, vykdančioms projektus, kuriuose kuriami intelektualiniai produktai
- 4 priedas – Lietuvos aukštųjų mokyklų, kurioms buvo išsiųsta užklausa dėl duomenų apie darbo užmokesčių, sąrašas
- 5 priedas – Metinių darbo dienų skaičiaus vidurkio skaičiavimas
- 6 priedas – Darbo užmokesčio skaičiavimas, remiantis aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio tvarkomis
- 7 priedas – „Erasmus plus“ ir pagal darbo užmokesčio tvarkas apskaičiuotų įkainių palyginimas
- 8 priedas – „Erasmus plus“ įkainių perskaičiavimas į valandinius įkainius (Eur)
- 9 priedas – Rekomenduojama pažymos dėl aukštųjų mokyklų personalo, vykdančio projektą, darbo užmokesčio išlaidų apskaičiavimo, taikant fiksuotuosius įkainius, forma (pildymo pavyzdys)
- 10 priedas - Rekomenduojama pažymos dėl aukštųjų mokyklų personalo, vykdančio projektą, darbo užmokesčio išlaidų apskaičiavimo, taikant fiksuotuosius įkainius, forma